

Fábián Zoltánra. Egyenrangúnak mondta az emberségükben legjobbakkal, s hangsúlyozta, az író hagyatéka az egész országé, amelynek minden zugában otthon volt.

Margócsy József irodalomtörténész, nyugalmazott főiskolai főigazgató elnöki zárszavában összegezte az elhangzottakat. Hangsúlyozta: először történt kísérlet az író életművének irodalomtörténeti értékelésére. A tanácskozás jelentősége ezen túlmenően abban áll, hogy sor került Fábián Zoltán egyéb tevékenységi területeken – a művelődés-, közművelődés- és könyvtárügy érdekében – végzett, közhasznú

munkásságának minősítésére. Nem utolsósorban emlékeztetett arra, hogy Fábián Zoltán megyebeli jó kapcsolatainak kialakulását nagyban segítette *Horváth Gabriellával*, a megyei és városi könyvtár elhunyt igazgatójával való személyes barátsága.

Ezt követően *Fekete Gyula* író, a Magyar Írók Szövetségének alelnöke megnyitotta a könyvtár szaktájékoztatói által készített, az író életét, alkotói műhelyét bemutató kiállítást.

Futaky László

a nyíregyházi Móricz Zsigmond

Megyei és Városi Könyvtár igazgatóhelyettese

A könyvpropaganda és az 1986. évi ünnepi könyvhét

Az elmúlt évi könyvhét eseményeit áttekintve megállapíthatjuk, hogy a könyvhét időszaka alatt tovább bővült és egységesebb formákat nyert a könyvtárak propagandatevékenysége. Az Országos Széchényi Könyvtár, Könyvtártudományi és Módszertani Központ és a Hazafias Népfront olvasó népért munkabizottságának 1985. évi ajánlatai nyomán öt megyében (Fejér, Heves, Pest, Szabolcs-Szatmár és Tolna) *Ünnepi könyvhét – Könyvtári napok* címmel szerveztek eseménysorozatot. Ez a felirat jelent meg a megyei programfüzeteken, meghívókon, s utalt egyértelműen arra, hogy az ünnepi könyvvásárhoz kapcsolódó rendezvények döntő többsége elválaszthatatlan a közművelődési könyvtáraktól. Különösen sikeresnek mondható a Pest Megyei Művelődési Központ és Könyvtár szervező, a könyvhét programjait előkészítő-összehangoló tevékenysége: nemcsak a megye minden B típusú könyvtárában, hanem a nagyobb községi könyvtárakban is *Könyvtári napok* alcímmel s ehhez tartalmukban jól kapcsolódó rendezvényekkel szervezték meg a könyvhétet. Mindemellert azokban a megyékben is nőtt a propaganda hatékonysága, ahol nem egészítették ki a rendezvénysorozat elnevezését. Hajdú-Bihar megyében például a könyvtárpropagandához közvetlenül kapcsolódó rendezvények a *Könyvtári napok* fejezetcím alatt kaptak helyet a könyvhét megyei műsorfüzetében.

Előtérben a szolgáltatások

A propaganda tartalmában bekövetkező változásokat jelzi az, hogy a korábbi esztendőkhöz képest jelentősen nőtt azoknak a könyvheti rendezvényeknek a száma, amelyek – az író-olvasó találkozók stb. mellett – a könyvtári szolgáltatások sokféleségére, sajátosságaira, a könyvtárhasználat különböző lehetőségeire hívták fel a figyelmet. A szegedi Somogyi Könyvtárban például *nyílt napot* szerveztek: az érdeklődők kétóránként könyvtárbeutató sétára indultak, s az intézményt ismertető videofilm folyamatos vetítésén, a gyermekkönyvtárban különböző foglalkozásokon, a zenei részlegben hangszerbemutatón, délután pedig író-olvasó találkozókön vehettek részt. Az Egri Megyei Könyvtár a városi tanács tagjait hívta meg a könyvhéten baráti beszélgetésre és az intézmény bemutatására. A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár X. kerületi főkönyvtára pedig a kerület képzőművészeit látta vendégül az artotékában, ahol a könyvhét képzőművészeti könyveit bemutató tájékoztatón kívül szó esett arról is, hogy az alkotók milyen módon segíthetnek az intézmény munkáját, a grafikai gyűjtemény gyarapítását. A Hajdúnánási Városi Könyvtárban a könyvhét minden napján egy-egy szolgáltatást népszerűsítő rendezvényre – például zenei nap, számítástechnikai bemutató, videobazár – kerül sor. Itt érdemes

megemlítenünk: a hangoskönyvekről megjelent központi kisbibliográfia mellett számos rendezvény is felhívta a figyelmet azokra a lehetőségekre, melyeket az intézmények korszerűsödő technikai felszereltsége nyújt. Több helyütt szerveztek számítógépes vetélkedőket gyermekek részére, Pest megye jó néhány könyvtárában pedig a NOVOTRADE Rt közreműködésével szerveztek számítógép-bemutatót és könyvankétot. A példákat még sorolhatnánk, ám helyettük a könyvheti gyermekkönyvtári rendezvények – könyvtári vetélkedők, csoportos látogatások stb. – sokaságát kell megemlítenünk. Számos helyen a könyvhétre időzítették a különféle helyi olvasási pályázatok eredményhirdetését és az ezekhez kapcsolódó egyéb programokat. (Említésre méltó, hogy – netán a még mindig hiányzó központi reklámeszközök, pótlására is – Murakereszteren a könyvhét népszerűsítésére, Füzesabonyban pedig *Mit jelent számomra a könyvtár?* címmel rendeztek plakátkészítési versenyt a gyermekek részére.)

A központi könyvtárak szolgálatásairól s arról, hogy azokat milyen módon közvetíthetik a helyi könyvtárak, nyerhettek áttekintést azok, akik a különböző országos nagykönyvtárak, tájékoztatói intézmények (Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum, Építésügyi Tájékoztatói Központ stb.) vidéki tájékoztatóin, könyvkiállításain vettek részt. Az irodalmi folyóiratok szerkesztőivel, munkatársaival szervezett ankétok mellett a könyvtárak sajátos információs-tájékoztató tevékenységére hívták fel a figyelmet azok a rendezvények, amelyeken a megyei (például Hatvanban a *Népújság*) vagy az országos napilapok (például Egerben a *Népszava*, Nyíregyházán a *Magyar Nemzet*) szerkesztőségének tagjaival találkozhattak az érdeklődők.

Kiállítások és egyéb bemutatók

A könyvheti kiállítások köréből (könyvtári plakátkiállítás Egerben, Várkonyi Nándor-emlékkiállítás Szekszárdon stb.) különösen két könyvtártörténeti kiállítást kell kiemelnünk, annál is inkább, mert jól utalnak arra, hogy a kisebb településeken is milyen remek bemutatókra nyújt lehetőséget a könyvhét. Hajdúböszörményben az egyik – 120 éve működő – helyi általános iskolai könyvtár történetéről rendeztek kiállítást a művelődési központban.

Az Edelenyi Városi Könyvtár pedig a körzetéhez tartozó Égerszög megüresedett általános iskolájában nyitotta meg (a helyi klubkönyvtárral együtt) azt a kiállítást, amely a város és vonzaskörzete könyv- és könyvtártörténeti dokumentumait mutatja be. Az egyéb irodalmi, kulturális hagyományok bemutatására – elsősorban a helytörténeti kutatásokhoz, gyűjteményekhez kapcsolódva – szintén nagy figyelmet fordítottak a könyvtárak. Egyre több helyen szerveztek közönségtalálkozókat a helyi kutatókkal, s egyre változatosabb módon kerültek bemutatásra a helytörténeti kiadványok. (Tiszafüreden például *Kéziratok a Tiszafüred-gyűjteményben* címmel szerveztek előadással egybekötött kiállítást.)

Többek között a helytörténeti gyűjtemény gyarapítására is kiváló alkalmat teremtett a Gödöllőn szervezett *könyvbörze*. A városi könyvtár szórólapon, plakáton hirdette meg a ritka, régiesen tartalmú vagy szép kiállítású könyvek versenyét. A felhívást minden előzetes várakozást felülmúló siker koronázta. Több száz könyvet – köztük ismeretlen, helyi vonatkozású kéziratokat – hoztak be a könyvtárba, számos érdeklődő jelentkezett a környező településekről is. A könyvek nyilvános zsűrizése, bemutatása, amelyet alkalmi vetélkedők

(például a közönség köréből jelentkezők egy-egy bemutatott mű értékét megbecsülő licitálása) tettek még érdekesebbé, a könyvtár által kialakított *könyvudvar* egyik színes, egész délutánt betöltő programja volt. A legritkább, legértékesebb könyvek tulajdonosai értékes jutalomban részesültek, a könyveket pedig kiállításon mutatta be a könyvtár. Mindenki jól járt: az érdeklődők antikvárius szakemberrel megbecsültethették könyveiket (ha akarták, azonnal el is adhatták), ugyanakkor a könyvtár – mivel minden behozott könyvről katalóguscédulát is készítettek – hasznos adatbázisra is szert tett a helyben hozzáférhető, a gyűjteményben egyébként nem található ritka kiadványokról.

A könyvtárak kiadásában megjelenő, a korábbi éveknél jóval nagyobb számú kiadványok (melyekre a *Könyvvilág* könyvheti száma is felhívta a figyelmet), valamint népszerűsítésük, forgalmazásuk szintén kitűnően szolgálta az intézmények propagandáját. Mindemellett számos szakmai rendezvény is hozzájárult ahhoz, hogy a könyvhét időszakában a könyvtárak, könyvtárosok tevékenysége nagyobb nyilvánosságot kapjon.

(Pakson *Információs és szakmai napot* rendeztek a város valamennyi könyvtárosa számára, Egerben *A magyar irodalom tanítása és a könyvtári szolgáltatások* címmel szerveztek ankétot, az MKE Pest megyei szervezetének tagjai *Sallai Istvánról* emlékeztek meg, és ekkor került sor a megyei propagandapályázatra beérkezett munkák értékelésére és díjazására stb.)

A reklámok

A különféle rendezvények, könyvtári szolgáltatások népszerűsítésére változatos propagandaeszközöket használtak fel a könyvtárak. Több megyei könyvtár a könyvhét helyi programját ismertető nyomtatott plakátot adott ki, az egri megyei könyvtár *Csont István* grafikusművésszel „Könyvtári napok” feliratú emblémát is terveztetett. A különféle szabadterei rendezvények előtt és után (de nagyobb áruházakban, könyvesboltokban is) magnetofonkazettáról könyvtári tájékoztatók hangzottak el. A Nógrád megyei megnyitón a tájegység könyvtári életét bemutató videoprogramot nézhettek meg az érdeklődők. Hatvanban a középiskolások nyári olvasótáborában készült, s a *könyvtéren* felállított jurtaban két, folyama-

tosan vetített videoprogramot is látni lehetett: az egyik – képűség formájában – ismertette a könyvhét programját, a másik afféle városi hirdőfilmként az elmúlt napi rendezvényekről közölt színes tudósításokat. Helyet kaptak a könyvhét eseményeinek ismertetései a helyi közösségi televíziók adásaiban, ennek kapcsán több helyen a könyvtárakról készült műsorok sugárzására is sor került. (Például Nyíregyházán *Bemutatkozik a Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár* címmel közölt programot a városi televízió.) Jól szolgálták a könyvhét és a könyvtárak propagandáját az intézmények kiadásában megjelenő alkalmi újságok. Amíg 1985-ben három ilyen újság látott napvilágot, 1986-ban már hét: a *Dunakanyar Kurír* könyvheti száma (Szentendre), a *Dunakeszi Lapok*, a *Gödöllő és Vidéke Könyvheti Hírmondó*, a *Hatvani Hírmondó*, *A Könyvhét Hírei* (Miskolc), a *Móri Hírmondó*, az *Ünnepi Hírmondó* (Szekszárd). A különböző társadalmi támogatások segítségével, vagy önálló vállalkozásként (a lapban közzétett hirdetések díjából fedezve a kiadás költségeit) megjelenő újságok tartalmi és formai változatossága jó tájékoztatói lehetőséget nyújt mindazok számára, akik hasonló kiadványok megjelenését tervezik. (Az újságok egy-egy kollektíója hozzáférhető minden megyei könyvtárban, de kölcsönözhető az OSZK KMK szakkönyvtárában is.)

A múlthoz képest több alkalommal és elmélyültebben foglalkozott a könyvtárakkal a központi és vidéki sajtó. *Könyvtárak a könyvhéten* címmel közölt tudósítást a *Népszabadság*, részletesen kommentálta a könyvhét újszerű, a *Könyvtári napok* kiegészítő címmel jelzett programját a *Népszava* és a *Magyar Nemzet*. Az intézmények jó kapcsolatszerző munkájára utal, hogy a vidéki napilapok majd mind-egyike közölt a könyvhéten a helyi könyvtárügy közérdekű kérdéseiről problémafelvető írásokat. (Ennek során viszont kevés szó esett a szakszervezeti és iskolai könyvtárakról.) A könyvtári vonatkozású cikkek tartalmi változásai mellett számottevők a mennyiségiek is. A könyvhét könyvtári eseményeiről megjelent egyéb írásokkal együtt a 19 megyei és 3 városi lapban összesen 213 olyan cikk jelent meg, amely valamilyen módon a könyvtárakkal foglalkozott.

Arató Antal

az Országos Széchényi Könyvtár,
Könyvtártudományi és Módszertani Központ
osztályvezetője